

การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ตำบลลำพญา อ.บางเลน จ. นครปฐม

The development of the Efficiency of Village Fund Management :

Case study of Lum Paya Sub - district Banglean District Nakhon Pathom Province.

กิ่งกาญจน์ นาเอี่ยม 1) วันเพ็ญ อ่ำเอี่ยม 1) สุณีย์ สมานทรัพย์ 1) และ พิมพินารา พิบูลจิระกานต์ 2)

1) นักศึกษาโปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ(การบัญชี) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

2) อาจารย์โปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ(การบัญชี) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

โทรศัพท์ 081-9836420 โทรสาร 034-261068 Email : maicheen @ yahoo.com

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านลำพญาในจำนวน 11 กองทุนมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน กรรมการต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีภาวะการเป็นผู้นำ เสียสละเวลา มีความรับผิดชอบ และมีประสบการณ์ เป็นที่ยอมรับของประชาชนที่จะบริหารจัดการเงินกองทุนได้ พร้อมทั้งนี้ในการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพจะมีหลักเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกภาพ (การเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม) การรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้ การจัดทำบัญชีของกองทุน การตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้าน มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ และลดรายจ่ายในการครองชีพบรรเทาเหตุฉุกเฉินในกรณีจำเป็นเพื่อใช้ในการทำทุน แก่เกษตรกรทั้งหมู่บ้าน มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้ตำบลลำพญา ในด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. สมาชิกในหมู่บ้านมีความรัก เสียสละ ความซื่อสัตย์ จริงใจ และความพร้อมจะทำให้การบริหารกองทุนสำเร็จได้ด้วยดี สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผน มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม โปร่งใส
2. ประสบการณ์การรวมกลุ่มของหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการรวมกลุ่มในหมู่บ้านเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะจะส่งผลต่อการบริหารงานเงินกองทุนได้ดีมีความมั่นใจมากขึ้น
3. ผู้นำของหมู่บ้าน ควรจะเป็นผู้ที่มีความเสียสละ ซื่อตรง อุทิศเวลาทำงานเพื่อส่วนรวมผู้นำจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือไว้วางใจ มีความรับผิดชอบ ประสานแก่ง
4. มีการให้ข้อมูลข่าวสาร ความชัดเจนในวัตถุประสงค์และนโยบายกองทุนหมู่บ้านอย่างชัดเจน เพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง

ผลจากการศึกษาของหมู่บ้านในตำบลลำพญา มีคณะกรรมการบริหารจัดการและสมาชิกที่ดี ไม่มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ สามารถเก็บเงินเงินกู้ได้ตามกำหนด และมีการทำประกันความเสี่ยง และทุกกองทุนทำรายงานส่งทุกเดือนกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจึงทำให้กองทุนหมู่บ้านตำบลลำพญาประสบความสำเร็จ ข้อเสนอแนะ กองทุนหมู่บ้านควรเก็บข้อมูลเอกสารไว้ในคอมพิวเตอร์ เพื่อสะดวกในการสืบค้น และสามารถเรียกดูได้จากแฟ้มข้อมูลไม่ต้องรอดูจากการเอกสารตัวจริงและบางหมู่บ้านยังไม่มีฝากเงินออมสัจจะ เพื่อเป็นส่งเสริมการออมเงินจึงได้แนะนำให้แต่ละกองทุนมีการสะสมเงินออมสัจจะ

Abstract

Asset Management of 11 villages in Lam Paya Fund committee Housing Fund is not less than nine and not more than 15 directors must be persons with knowledge of leadership responsibility **at sacrifice**. And experience. Recognition of people who will manage the fund. Concurrent with the asset management performance criteria and regulations will have about Membership. (Resigned as a member of the savings deposit holding fee) and receive payment of Housing Fund committee. Of loans and loan repayment. Preparation of accounts of the Fund. Checking the work of the Committee of the Housing Fund. Benefits are distributed widely. Professional development. Creating revenue. And reduce the expense of living in emergency relief if necessary to make the venture. Farmers and village a continuous flow.

The study found that factors that cause Lam Paya. In the management of village funds successful. Can be summarized as follows.

1. Membership in the village of love and sacrifice, honesty, sincerity, and ready to make fund management with great success. Members participate in planning A fair, transparent and responsible.

2. Experience in the integration of the various villages, especially in the village of integration is another important factor. It will affect the well managed funds with more confidence.

3. Leaders of the village. Should be people with integrity and dedication devoted to public leaders must work in unison to make people trust the trust. Coordination is responsible for good

4. Providing information. Clarity of objectives and policies clearly Housing Fund. So that members understand correctly.

The results of Lam Paya Village Fund Management Committee and a member of good no problem management. Can be charged by the loan. And insurance risks. All funds and submit monthly reports to the government concerned. Effective management is the Village Fund Lam Paya successful suggestions Housing Fund should be stored in a computer document. For ease of searching. And can retrieve it from the data file does not have to wait to see original documents, and some villages have no savings deposits lie. To promote savings it is recommended that each fund has accumulated savings lie

1. บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

กองทุนหมู่บ้าน คือ แหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และบรรเทาเหตุจำเป็นเร่งด่วนของชุมชนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนทั่วประเทศ ส่งผลต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ดังนี้ 1) ด้านสังคมเป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านสร้างแหล่งเงินของตนเองจากการคิดเองตัดสินใจเองและทำเองเพื่อพึ่งพาตนเองในอนาคต 2) ด้านเศรษฐกิจ มีการกระจายเงินทุนในท้องถิ่น ทำให้เกิดการสร้างงานในธุรกิจของชุมชนซึ่งเป็นรากฐานที่เข้มแข็งและยั่งยืน 3) ด้านการเมือง ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำมาใช้ในชุมชนของตนเอง 4) ด้านวัฒนธรรม ทำให้เกิดความสามัคคี ความเอื้ออาทร และการกระจายความเสมอภาคในชุมชนกองทุนหมู่บ้านถือว่าเป็นนโยบายเร่งด่วนที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ประชาชนในระดับรากหญ้าอย่างแท้จริงทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้นและสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในระดับหนึ่งส่งผลให้การกินดีอยู่ดีของประชาชนทั้งประเทศดีขึ้นนโยบายกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เริ่มต้นโดยการจัดแบ่งเป็นกองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียน และเสริมสร้างการพึ่งพาตนเองด้วยภูมิปัญญาของตนเอง จากนั้นรัฐบาลจึงได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปฝึกอบรมความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนในหมู่บ้าน โดยเรียกตัวเองว่า ประชากรรัฐ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการบริหารจัดการกับกองทุนที่ได้รับมาเป็นอย่างดีมากยิ่งขึ้น ซึ่งการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนนี้ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนต่อไป ทั้งนี้ผลสำเร็จของการกระทำต้องเกิดจากความช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกันแก่กองทุนสมาชิก โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันตามวิถีชุมชน และวัฒนธรรมระหว่างกัน เพื่อให้เกิดการยกระดับของกองทุนให้มีความเท่าเทียมกัน จากการอยู่รอดสู่การกินดีและอยู่ดี

ใน พ.ศ. 2544 มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านกองทุนละ 1 ล้านบาทเพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้าน โดยมุ่งหวังที่จะให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านของตำบลลำพญา มีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน จัดตั้งกองทุนได้ 11 กองทุน จากข้อมูลที่ได้จากประธานกองทุนและผู้ที่เกี่ยวข้อง จากเงินกองทุนเริ่มจาก 1 ล้านบาทในปัจจุบันเงินกองทุนมีเพิ่มขึ้นและได้ปล่อยกู้ประมาณระหว่าง 1,144,000 – 1,461,000 บาท สำหรับเงินกองทุนที่อยู่ในบัญชีเงินฝากเงินกองทุน อยู่ระหว่าง 18,789.97 – 135,093.25 บาท รวมสมาชิกกองทุนทั้งตำบล เท่ากับ 763 คน เงินกองทุนดังกล่าวได้ปล่อยให้สมาชิกกู้ยืมไปเพื่อการลงทุนด้านการเกษตรบ้าง ด้านการผลิตสินค้าในตำบลบ้าง เพื่อใช้จ่ายภายในครอบครัว เพื่อการบริโภคบ้าง ฯลฯ กองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในด้านการบริหารจัดการ บางหมู่บ้านก็มีปัญหาด้านความเสี่ยงอยู่บ้าง เพราะบางกองทุนไม่ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งของกองทุน

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองมีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน อีกทั้งเพื่อให้องค์กรมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

นอกจากนี้รัฐบาลได้จัดให้โครงการเพิ่มศักยภาพคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยการทำหลักสูตรการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการ การจัดทำบัญชี การเงินให้แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นว่าควรให้การสนับสนุนโครงการดังกล่าวเพื่อให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่ศึกษาวิจัยเพื่อหาข้อมูลการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และปัจจัยความเสี่ยงในด้านการบริหารจัดการที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องต่อไป เพื่อจะได้นำไปใช้ในการพัฒนาในการกำหนดรูปแบบและแนวทางการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นหาวิธีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านตำบลลำพญา อ.บางเลน จังหวัดนครปฐม ที่มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านตำบลลำพญา อ.บางเลน จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อด้านการบริหารจัดการและด้านความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น
4. เพื่อแสวงหาแนวทางที่จะพัฒนาการดำเนินงานของกองทุน
5. เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัย ไปดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล 3 วิธี เพื่อเป็นการยืนยัน (Triangulation) ความถูกต้องของข้อมูล การศึกษามีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

2.1 การศึกษา ทบทวนเอกสารและงานวิจัย

เป็นการรวบรวมข้อมูลทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทั่วไปของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อสรุปเป็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นรวบรวมเลือก

กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(Purposive Sampling)

ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านตำบลลำพญาโดยตรง โดยอาศัยขอบเขตที่กำหนดมาจากการผลการศึกษา ทบทวนเอกสาร การสัมภาษณ์นี้เน้นการทำความเข้าใจข้อเท็จจริงทั่วไปเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตำบลลำพญาโดยเน้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เกี่ยวกับการกู้ยืม การชำระหนี้ ของสมาชิกกองทุน และการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ดำเนินการสัมภาษณ์โดยผู้ทำการวิจัย

2.3 สันทนาการกลุ่ม (Focus Group) จำนวนกองทุน

หมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านของตำบลลำพญา เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่ครอบคลุม ซึ่งโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาเป็นกรอบเนื้อหาในการประชุมหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกเงินกองทุนหมู่บ้าน

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

หมู่ที่ 1 บ้านสวนทางทวย สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 87 คน มีกรรมการ14 คน ปล่อยเงินกู้ ปีละ 1 ครั้ง ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,600,00 บาท มีการเก็บเงินประกันความเสี่ยงของเงินกู้ 10,000 บาท เก็บ 100 บาทการปล่อยเงินกู้กองทุนสมาชิกเก่าสามารถกู้ได้ตั้งแต่ 20,000 บาท ประมาณ 20 ราย 25,000 บาทประมาณ 50 ราย 50,000 บาท1 รายรวมเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมด 1,500,000 บาทอาชีพที่ปล่อยกู้ ทำไร่ ทำนา เลี้ยงปลา อยู่ซ่อมรถ เลี้ยงไก่ ค้าขาย มีการฝากค่าหุ้นปีละ 200 บาท ไม่มีการฝากเงินสัจจะ

หมู่ที่ 2 บ้านสวนทางทวย สมาชิก กองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 90 คน มีกรรมการ13 คนปล่อยเงินกู้ปีละ 1 ครั้งยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด1,600,00 บาท มีการเก็บเงินประกันความเสี่ยงของเงินกู้ 10,000 บาทเก็บ100 บาท การปล่อยเงินกู้กองทุนสมาชิกเก่าสามารถกู้ได้ตั้งแต่ 20,000 บาทจำนวน79 รายปล่อยกู้ 10,000 บาท จำนวน 11 รายรวมเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมด 1,685,000 บาทอาชีพที่ปล่อยกู้ ทำไร่ ทำนา เลี้ยงปลา

อู่ซ่อมรถ เลี้ยงไก่ คำชาย มีการฝากค่าหุ้นปีละ 100 บาท ไม่มีการฝากเงินสัจจะ

หมู่ที่ 3 บ้านลำพญา สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 87 คน มีกรรมการ 9 คนปล่อยเงินกู้ ปีละ 1 ครั้ง ครบกำหนดชำระ เดือนมิถุนายน ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,600,00 บาท มีการเก็บเงินประกันความเสี่ยงของเงินกู้ 10,000 บาท เก็บ 100 บาท รวมเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมด 1,195,000 บาทอาชีพที่ปล่อยกู้ทำไร่ ทำนา เลี้ยงปลา อู่ซ่อมรถ เลี้ยงไก่ คำชาย มีการฝากค่าหุ้นปีละ 100 บาท ไม่มีการฝากเงินสัจจะ

หมู่ที่ 4 บ้านลำพญาสมาชิก กองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 67 คน มีกรรมการ 15 คน ปล่อยเงินกู้ ปีละ 1 ครั้ง ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,600,00 บาท มีการเก็บเงินประกันความเสี่ยงของเงินกู้ 10,000 บาท เก็บ 100 บาท การปล่อยเงินกู้กองทุนสมาชิกเก่าสามารถกู้ได้ตั้งแต่ 25,000 – 50,000 บาทรวมเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมด 1,500,000 บาทอาชีพที่ปล่อยกู้ทำไร่ ทำนา เลี้ยงปลา อู่ซ่อมรถ เลี้ยงไก่ คำชาย มีการฝากค่าหุ้นปีละ 50 บาท ไม่มีการฝากเงินสัจจะ

หมู่ที่ 5 บ้านลำพญา สมาชิก กองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 94 คน มีกรรมการ 9 คน ปล่อยเงินกู้ ปีละ 1 ครั้ง ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,600,00 บาท มีการเก็บเงินประกันความเสี่ยงของเงินกู้ 10,000 บาท เก็บ 100 บาท การปล่อยเงินกู้กองทุนสมาชิกเก่าสามารถกู้ได้ตั้งแต่ 25,000 – 50,000 บาทรวมเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมด 1,500,000 บาทอาชีพที่ปล่อยกู้ทำไร่ ทำนา เลี้ยงปลา อู่ซ่อมรถ เลี้ยงไก่ คำชาย มีการฝากค่าหุ้นปีละ 50 บาท ไม่มีการฝากเงินสัจจะ

หมู่ที่ 6 บ้านลำพญา ระยะเวลาการดำเนินการฝากเงินสัจจะ ประมาณ 8 ปี สมาชิก กองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 135 คน มีกรรมการ 9 คน ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,155,000 บาท รอบที่สองได้รับเงิน 190,000 บาท เงินเหลือในบัญชีทั้งหมด 182,920.43 บาทชำระเงินกู้คืนวันที่ 9 มกราคม ปล่อยกู้วันที่ 10 มกราคม สมาชิกสัจจะทั้งหมด 94 คน ยอดเงินในธนาคาร 566,385.24 บาท ยอดเงินสัจจะสะสม 1,100,900 บาท วงเงินกู้ไม่เกิน 80% ของวงเงินค้ำประกันของเงินที่มีอยู่ ดอกเบี้ยร้อยละ 12% ต่อปี เงินสัจจะฝากทุกวันที่

10-16 ของเดือน การปล่อยกู้จะปล่อยเดือน พฤษภาคม กับเดือนพฤศจิกายน 6 เดือนครั้ง การกู้เงินใช้คนค้ำประกันกับจำนำโฉนด แต่สูงสุดไม่เกิน 100,000 บาท

หมู่ที่ 7 บ้านคลองลำพญา สมาชิก กองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 72 คน มีกรรมการ 15 คน ปล่อยเงินกู้ ปีละ 1 ครั้งดอกเบียร้อยละ 6 บาทต่อปี ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,803,559.93 บาท มียอดฝากสัจจะ 433,288.85 บาทการฝากเงินฝากเป็นรายปี ปีละ 600 บาท มีการเก็บเงินประกันความเสี่ยงของเงินกู้ 10,000 บาท เก็บ 100 บาท การปล่อยเงินกู้กองทุนสมาชิกเก่าสามารถกู้ได้ตั้งแต่ 20,000 -50,000 บาท ถ้าเป็นสมาชิกใหม่สามารถกู้ได้ไม่เกิน 10,000 บาท ครบชำระ 1 ธันวาคม

หมู่ที่ 8 บ้านคลองลำพญา ระยะเวลาการดำเนินงานการฝากเงินสัจจะประมาณ 8 ปีสมาชิก กองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 69คน มีกรรมการ15 คน ยอดเงินปล่อยกู้ 1,310,000 บาท รวมดอกเบีย 78,600 บาท ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,388,600 บาท รอบที่สอง ได้รับเงิน 200,000 บาท เงินเหลือในบัญชีทั้งหมด182,920.43 บาท มียอดฝากสัจจะ 135,094.89 บาท ชำระเงินกู้คืนพฤศจิกายน ยอดเงินในธนาคาร 5,094.89 บาท เงินประกันความเสี่ยงร้อยละ 20% ค่าตอบแทนกรรมการ 20% สมทบกองทุน 20% เงินเพื่อสาธารณประโยชน์ 20% เป็นค่าใช้จ่าย 20% การปล่อยเงินกู้กองทุนสมาชิกเก่าสามารถกู้ได้ตั้งแต่ 20,000 -50,000 บาท ถ้าเป็นสมาชิกใหม่สามารถกู้ได้ไม่เกิน 10,000 บาท

หมู่ที่ 9 บ้านแหลมไร่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 90 คน มีกรรมการ 13 คน ปล่อยเงินกู้ ปีละ 1 ครั้ง ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,600,00 บาท มีการเก็บเงินประกันความเสี่ยงของเงินกู้ 10,000 บาท เก็บ 100บาทการปล่อยเงินกู้กองทุนสมาชิกเก่าสามารถกู้ได้ตั้งแต่ 20,000 บาท จำนวน 79 ราย ปล่อยกู้ 10,000 บาท จำนวน 11 รายรวมเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมด 1,685,000 บาทอาชีพที่ปล่อยกู้ทำไร่ ทำนา เลี้ยงปลา อู่ซ่อมรถ เลี้ยงไก่ คำชาย มีการฝากค่าหุ้นปีละ 100 บาท ไม่มีการฝากเงินสัจจะ

หมู่ที่ 10 บ้านเวฬุวนาราม สมาชิก กองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 100 คน มีกรรมการ 15 คน สมาชิก

กู้เงิน 67 คนปล่อยเงินกู้ ปีละ 2 ครั้ง ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,600,00 บาทรอบปีที่สอง ได้รับเงิน 200,000 บาท เงินเหลือในบัญชีทั้งหมด 182,920.43 บาท มียอดฝากสัจจะ 130,000 บาทการฝากเงินฝากเป็นรายปี ปีละ 300 บาท มีการเก็บเงินประกันความเสี่ยงของเงินกู้ 10,000 บาท เก็บ100บาท มียอดค่าใช้จ่ายประจำปี จ่ายให้คณะกรรมการ 21,000 บาท ทุนการศึกษา 14,000 บาท สาธารณประโยชน์ 14,000 บาท ค่าใช้จ่ายอื่น 5,000 บาท

หมู่ที่11บ้านแหลมชะอูยสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 70 คน มีกรรมการ 9 คน ปล่อยเงินกู้ปีละ 2 ครั้ง ยอดเงินกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 1,572,000 บาท มียอดฝากสัจจะ240,000 บาทการฝากเงินฝากเป็นรายปี ปีละ 600 บาท มีการเก็บเงินประกันความเสี่ยงของเงินกู้ 10,000 บาท เก็บ 100 บาท (โรคที่ไม่ให้กู้เงินคือ เอ็ดส์ มะเร็ง หัวใจ) มียอดค่าใช้จ่ายประจำปี ทุนการศึกษา 5,000 บาท สาธารณประโยชน์ 5,000 บาท ค่าใช้จ่ายอื่น 3,000 บาท การปล่อยเงินกู้กองทุนสมาชิกเก่าสามารถกู้ได้ตั้งแต่ 20,000 -50,000 บาท ถ้าเป็นสมาชิกใหม่สามารถกู้ได้ไม่เกิน 10,000 บาท

ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ตำบลลำพญา เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนเป็นการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่ายตลอดจนเพื่อให้การบริหารกองทุนให้มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการกองทุนจะต้องทำทะเบียนต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 1.ทะเบียนสมาชิกกองทุน
- 2.ทะเบียนคู้ค่าของ
- 3.ทะเบียนคู้ลูกหนี้รายตัว
- 4.สมุดจดบันทึกการประชุมกองทุนหมู่บ้าน
- 5.จัดทำบัญชี งบกำไรขาดทุนและงบดุล

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านลำพญา มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่า9 คน แต่ไม่เกิน15 คน ประกอบด้วย กรรมการซึ่งมาจากการคัดเลือกระหว่างสมาชิกด้วยกัน ซึ่งกรรมการดังกล่าวต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีภาวะการเป็นผู้นำเสียสละเวลา มีความรับผิดชอบ และมีประสบการณ์ เป็นที่ยอมรับของประชาชนที่จะบริหารจัดการเงินกองทุนได้

หลักเกณฑ์ในขอกู้เงินจะมีไปคำขอกู้เงิน โดยมีการระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนต่อคณะกรรมการกองทุนระเบียบข้อบังคับได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน คือ

1. ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)
  2. ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
  3. ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้
  4. ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน
  5. ข้อบังคับเกี่ยวกับการตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้าน
- แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน**

1. ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง ดังนี้ ให้สมาชิกกู้เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ และลดรายจ่ายในการครองชีพบรรเทาเหตุฉุกเฉินในกรณีที่ทำเงินเพื่อใช้ในการทำทุน แก่เกษตรกรทั้งหมู่บ้าน
2. ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง เมื่อครบสัญญาในการกู้เงินครบ 1 ปี เมื่อสมาชิกนำเงินมาคืนแล้ว คณะกรรมการกองทุนจะให้สมาชิกกองทุนจัดทำโครงการกู้เงินต่อทันที เพื่อให้การทำชีพได้ต่อเนื่องและไม่เสียโอกาส
3. มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ เป็นบุคคลที่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง ไม่มีประวัติเสียหายทางด้านการเงินเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริงมีความเป็นไปได้ทางการตลาด สามารถเห็นได้ชัดเจนว่า คู้ค่าต่อการลงทุน และมีวงเงินกู้เหมาะสมกับโครงการ

4. มีวิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้คณะกรรมการมีผู้ติดตามการใช้เงินกู้ หรือติดตามการทำโครงการว่าสมาชิกผู้กู้ กู้เงินไปทำผิดวัตถุประสงค์ในการขอกู้หรือไม่ ถ้าผิดวัตถุประสงค์คณะกรรมการกองทุนจะให้ออกจากความเป็นสมาชิก

ยึดเงินสัจจะเงินหุ้น และเรียกเก็บเงินที่นำไปคืนแก่กองทุนทันที ถ้าผู้กู้ไม่นำเงินกู้มาคืนทางคณะกรรมการกองทุน จะเรียกเงินคืนจากผู้กู้ที่ค้ำประกันของผู้ที่กู้ยืมไป

5. วิธีป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้ประกอบด้วย คณะกรรมการจะพิจารณาให้กู้เฉพาะสมาชิกที่มีอาชีพเป็นหลักแหล่งและผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนและมีความรับผิดชอบ คือ ผู้กู้ ต้องมีบุคคลที่เป็นสมาชิกผู้ค้ำประกัน 2 คน เพื่อเป็นผู้รับผิดชอบและจำมีคณะกรรมการติดตามการใช้เงินกู้ ออกตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความคืบหน้า ของการประกอบอาชีพให้สมาชิก มีการถือหุ้น เพื่อลดอัตราความเสี่ยง นอกจากนี้กองทุนยังมีการเก็บเงินประกันความเสี่ยงแก่ผู้กู้เงินร้อยละ 1 เช่น กู้เงิน 10, 000 บาท เก็บเงิน 100 บาท

6. วิธีการแก้ปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และดอกเบี้ยเงินกู้คืนตามสัญญาคือ เมื่อผู้กู้ กู้เงินไปครบแล้วไม่ส่งคืนเงินต้น และดอกเบี้ยตามสัญญา คณะกรรมการกองทุนจะมีการปรับวันละ 0.25 ต่อวัน และผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบร่วมกันเมื่อทางกองทุนผ่อนผันให้แล้วยังไม่ส่งคืน ปลดออกจากการเป็นสมาชิกทันที ถ้าผู้กู้และผู้ค้ำประกันไม่ส่งเงินกู้ตามสัญญา คณะกรรมการจะดำเนินการฟ้องร้องตามกฎหมาย

7. แนวทางการบริหารกองทุนในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน เป็นเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุ จัดเป็นทุนการศึกษาให้แก่เด็กที่เรียนดี มีความประพฤติดีแต่ยากจน ส่งเสริมอาชีพและความรู้ด้านวิชาชีพให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน ดูแลสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ ฉุกเฉินและเร่งด่วน

8. แนวทางการบริหารจัดการอื่นๆ ใช้เวทีการประชุมสมาชิกกองทุน หรือคณะกรรมการกองทุน เป็นเวทีในการเสริมสร้างหมู่บ้านให้เข้มแข็ง โดยมีกิจกรรมร่วมกันและเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านร่วมปรึกษาหารือร่วมคิดร่วมทำ เพื่อแก้ไขปัญหาของกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้คณะกรรมการเป็นตัวประสาน

ปัจจัยที่ทำให้การบริหารกองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จ

ปัจจัยที่ทำให้การบริหารกองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จ จากการศึกษาและสรุปวิเคราะห์ในหัวข้อบริบทและปัจจัย ดังนี้

1. ความรักความสามัคคีของประชาชนในชุมชนที่มีความสามัคคีจะช่วยให้งานบริหารกองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จได้ และบรรลุวัตถุประสงค์อุดมการณ์ของกองทุนหมู่บ้านเพราะจะก่อให้เกิดความเอื้ออาทรเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันในหมู่บ้าน

2. ประสิทธิภาพการรวมกลุ่มของหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการรวมกลุ่มทางองค์การการเงินในหมู่บ้านเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะจะส่งผลต่อการบริหารงานเงินกองทุนได้ดีมีความมั่นใจมากขึ้น

3. ผู้นำของหมู่บ้าน ควรจะเป็นผู้ที่มีความเสียสละ ซื่อตรง อุทิศเวลาทำงานเพื่อส่วนรวมผู้นำจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือไว้วางใจ

4. ข้อมูลข่าวสาร ความชัดเจนในวัตถุประสงค์และนโยบายการประชาสัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการ ซึ่งพบว่า การรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนไม่ว่าจากแหล่งใดก็ตาม มีผลต่อความรู้ความเข้าใจมากขึ้น จากการให้เหตุผล สาเหตุที่ประชาชนไม่เคยคิดว่าโครงการที่จะให้ประชาชนมาบริหารกันเองจะมีขึ้นได้ง่ายเพราะไม่มีโครงการแบบนี้มาก่อน และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเปลี่ยนแปลงในช่วงแรกๆ มาก

5. ที่ปรึกษา พี่เลี้ยง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปชี้แจงควรมีความชัดเจนในเรื่องระเบียบวิธีปฏิบัติ และเข้าใจความคิด บริบทของชนในชุมชน ด้วยไม่พยายามเร่งและพูดจางว่ากล่าวประชาชนมากนักเพราะเมื่อประชาชนไม่พร้อมไม่เข้าใจจึงไม่ทำตามที่เจ้าหน้าที่เข้าไปชี้แจงไม่น่าจะเป็นความเสียหายกับการบริหารการกองทุน

ปัจจัยที่ทำให้การบริหารกองทุนหมู่บ้านไม่สำเร็จ

1. ความไม่ชัดเจนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการรีบเร่งจนเกินไปทำให้หมู่บ้านไม่มีความชัดเจน ไม่มั่นใจและจะเป็นปัญหามากกับสมาชิกที่ไม่มีประสบการณ์รวมกลุ่มทางการเงินในหมู่บ้านมาก่อน

2. ผู้นำทางการที่ใช้อำนาจ และบริหารกองทุน ให้กับกลุ่ม ญาติ พรรคพวกของตน ยิ่งทำให้คนในหมู่บ้านแตกแยกและมองไม่เห็นคุณค่าของเงินกองทุนหมู่บ้านที่จะเป็นไปได้ตามอุดมการณ์

3. สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านที่ไม่เป็นคนในพื้นที่ เช่นในหมู่บ้านจะมีสมาชิก เข้าออกบ่อย ทำให้คณะกรรมการกองทุนไม่มั่นใจในการจะปล่อยเงินให้กู้ยืมด้วยความไม่คุ้นเคยกันมาก่อนด้วย

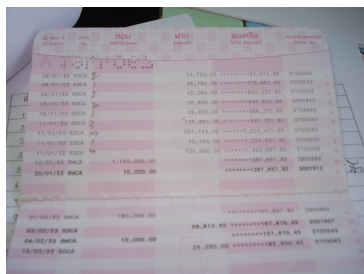
4. สมาชิกมีการศึกษาหลายระดับแตกต่างกันไป ความคิด เช่น ในหมู่บ้าน จะหาความลงตัวแบบในเชิงคุณภาพยาก จึงตัดสินใจยากและจากเหตุผลข้อที่ 3 ที่กล่าวมาแล้วด้วย

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ได้มีการจัดลำดับว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งดังนี้

1. สมาชิกในหมู่บ้านควรจะมีความรัก เสียสละ ความซื่อสัตย์ จริงใจ และความพร้อมจะทำให้

รูปที่ 1 สมุดเงินฝากธนาคารออมสิน

รูปที่ 2 บัญชีแสดงการเคลื่อนไหวของบัญชีเงินฝาก

การบริหารกองทุนสำเร็จได้ด้วย

2. ประสพการณ์การรวมกลุ่มองค์กรการเงิน และกลุ่มอาชีพที่ควรจะมีก่อนกองทุนจะลง

3. ที่ปรึกษาของหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ ที่มีความเข้าใจความต้องการของหมู่บ้านด้วย ผู้นำที่มีความเสียสละ รับผิดชอบ และให้ความร่วมมือในการประสานงานแก่

4. เรื่องการประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น ออกข่าวเสียงตามสายในหมู่บ้าน

5. เรื่องการวางแผน จากที่สมาชิกในหมู่บ้านมีส่วนร่วมให้มาก มีความ ซัดเจน ยุติธรรม

รูปที่ 3 วันประชุมกองทุนและส่งเงินกู้

รูปที่ 4 นักศึกษาโครงการ

รูปที่ 5 กรรมการกองทุนหมู่ที่ 3

รูปที่ 6 กรรมการกองทุนหมู่ที่ 6

รูปที่ 7 กรรมการกองทุนหมู่ที่ 9

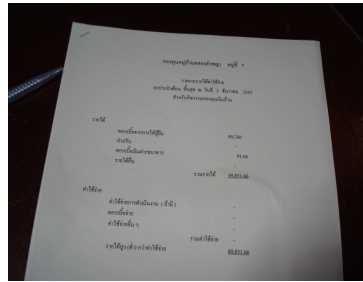
รูปที่ 8 กรรมการกองทุนหมู่ที่ 11

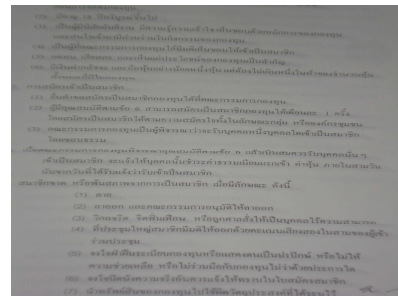
รูปที่ 9 กรรมการกองทุนหมู่ที่ 11

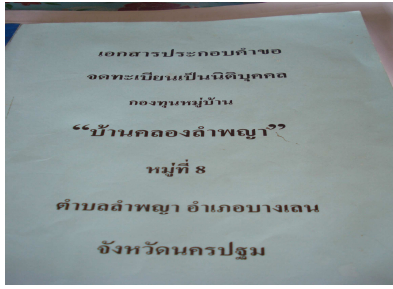
รูปที่ 10 กรรมการกองทุนหมู่ที่ 7

รูปที่ 11 บัญชีงบดุล

รูปที่ 12 ระเบียบการเป็นสมาชิกกองทุน

รูปที่ 13 เอกสารประกอบการจดทะเบียน

รูปที่ 14 กรรมการกองทุนหมู่ที่ 2

4. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษากองทุนหมู่บ้านในตำบลลำพญาในจำนวน 11 กองทุนมีคณะกรรมการบริหารจัดการและสมาชิกที่ดี ไม่มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ สามารถเก็บเงินเงินกู้ได้ตามกำหนด และมีการทำประกันความเสี่ยง และทุกกองทุนทำรายงานส่งทุกเดือนกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการกองทุนได้มีการฝึกนิสิตสมาชิกต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เช่น เป็นคนมีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ ขยันอดทน ตั้งใจทำมาหากิน ไม่มีประวัติเสียด้านการเงิน หรือชอบเล่นการพนัน สร้างภาระหนี้สินเกินความสามารถในการชำระหนี้ โดยการพิจารณารายได้จากการทำงานประกอบอาชีพ เหลือจากรายจ่าย สามารถนำมาชำระหนี้ได้สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาที่กองทุนกำหนด และจะมีการแจ้งกำหนดการชำระหนี้ล่วงหน้า ประมาณ 1 เดือน ด้วยการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจึงทำให้กองทุนหมู่บ้านตำบลลำพญาประสบความสำเร็จ ข้อเสนอแนะ กองทุนหมู่บ้านควรเก็บข้อมูลเอกสารไว้ในคอมพิวเตอร์ เพื่อสะดวกในการสืบค้น และสามารถเรียกดูได้จากแฟ้มข้อมูลไม่ต้องรอดูจากการเอกสารตัวจริง

5. กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนวิจัยในโครงการความร่วมมือระหว่าง มรภ. - สกว.ภายใต้โครงการ “โครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์เพื่อเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สำหรับนักเรียนปริญญาตรีและโท (Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students (ABC-PUS/MAG) ประจำปี 2551”

6. เอกสารอ้างอิง

ดิรพันธ์ ศุภระศร. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนแห่งชาติ ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้าน ตำบลท่าหลวง อ.ท่าเรือ พระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.

ประชาไท. ทีดีอาร์ไอวิจัย ”กองทุนหมู่บ้าน”.

หนังสือพิมพ์ออนไลน์ประชาไท, กรุงเทพฯ. 2550
ประดิษฐ์ สละศรีรัมย์. การประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน : กรณีศึกษาตำบลเมืองยาง กิ่งอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา. 2547.

ฝ่ายวิชาการ อจท. การงานอาชีพและเทคโนโลยี. 2551.

ยอดแก้ว ภูจา. เอกสารกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 – 11 ตำบลลำพญา. อ.บางเลน นครปฐม. 2552.

ยินดี เจ้าแก้วและคณะ. วิจัยเชิงปฏิบัติการติดตามส่งเสริมการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช. 2544.

วิทยากร เชื้อนแก้ว. การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. 2547.